

TÉMAHÉT

A ZAGYVARÉKASI DAMJANICH JÁNOS ÁLTALÁNOS ISKOLA ALSÓ TAGOZATÁBAN

HÚSVÉT

Készítette: Tálásné Czenke Erika

Eljött húsvét reggel,
feltámadásunk édes ünnepe.
Ünneplő ruhákba öltöztek a fák,
Pattognak a rügyek, s virít a virág.
A harang zúgása hirdeti ünnepet.
Egy kismadár dalol a zöld rétek felett.
Tündérország rózsái közt gyöngyharmatot szedtem,
akit azzal meglocsolok, megáldja az Isten.
Az illatos rózsavíztől megnőnek a lányok,
zsebeimbe beleférnek a piros tojások.
Szabad-e locsolni?

➤ **A témahét időpontja:**

2010.március 25- április 1.

➤ **A témahét szinterei:**

a tanítási órákon ,napi 1x45perc

záró rendezvénye: húsvéti játszóház

➤ **A témahét programjában részt vevő pedagógusok:**

Földes Imréné

Garai Imréné

Koncsek Erzsébet

Makoviné

Rusvainé Dinnyési Zsuzsanna

Simonné Dóra Magdolna

Tálasné Czenke Erika

➤ **A témahétbe bevont osztályok:**

1-4. évfolyam minden osztálya

➤ **A témahét célja:**

A témahét a tavaszi ünnepkör jeles napjának, szimbólumainak, szokásainak, hagyományainak, valamint az ünnep eredetének megismertetése mellett, elsősorban a tanulók manuális kompetenciájának fejlesztését célozta meg és az alkotás örömeinek megtapasztalását.

A hét programjai a tapasztaláson, tevékenykedtetésen, a kétkézi munka sikerélményének megízlelésén alapul az általuk létrehozott verses kötet és a játszóházban készített tárgyak segítségével.

A sikeres, esztétikus gyermekmunkák másokkal való megismertetése, a gyermeki alkotó munka elismerése, érzelmi nevelésünk egyik alappillére.

➤ **Kompetenciafejlesztés fókuszai:**

Személyes kompetencia:

Élményszükséglet, öntevékenységi vágy, kíváncsiság, önismeret, befogadási készség, igényesség, finommotorikai készség

Kognitív kompetencia:

Holisztikus szemlélet, környezettudatosság, megfigyelő-, összefüggés kereső-, tudásszerző-, rendszerező gondolkodási képesség, anyanyelvi, beszéd, kommunikációs képesség, memóriafejlesztés,

Szociális kompetenciák:

Együttműködés, kooperatív készség, felelősség vállalás, empátia, véleménynyilvánítás, kommunikatív képesség, tolerancia,

Munkaformák:

- kooperatív csoportmunka
- differenciáló csoportmunka
- páros munka
- frontális munka
- egyéni munka

Külső cél:

- egy rajzos, locsoló verses kötet készítése
- játszóház
- a tanítási órákon a húsvétal kapcsolatos szokások, hagyományok megismerése
- az iskola honlapján az elkészült locsoló-verses kötet megtekintése

Cél mérése, értékelése:

- üzenő fal
- látogatók hozzászólásai (a honlapon)

Célérték:

- Az ismeretek szintje a vetélkedőn érje el a 75% -ot
- A véleményezők 2/3-a tetszését fejezze ki.
- A verses kötet valósuljon meg.

Tevékenységek:

A húsvéti verses-rajzos könyvecske készítésének menete

- Tervezés

- Csoportalakítás

- Felelősök kijelölése

- Tájékoztatás (szülők)

- Kutatómunka
 - könyvtárban
 - saját könyvekben

- Versek másolása, írása

- Rajzok elkészítése, illusztráció készítés

- Válogatás az elkészült munkákból

- Szerkesztés, összeállítás

- Bemutatás

A témahét tematikája:

Az ünnep eredete, szokások, hagyományok

Az iskolába ellátogat hozzánk az atya és előadást tart a gyerekeknek az ünnep eredetéről, szokásairól, hagyományairól és vallási vonatkozásairól.

A húsvét ünnepe a niceai zsinat óta (325) a tavaszi napéjegyenlőséget követő holdtölte utáni vasárnap. Mivel ez az időpont folyton változik, mozgó ünnep. A népi hagyományok szerint a húsvét virágvasárnaptól fehérvasárnapig tart. Virágvasárnapra esett a barkaszentelés, a kiszabábúzás és a villőzés. A locsolódás előtti napokat különböző szokások tették izgalmassá és emlékezetessé.

Húsvétolás Magyarországon

A nagypéntekhez kapcsolódó tisztítási-tisztulási rituálé szokása igen korai időkre vezethető vissza. A szokások tájegységenként változtak a patakban történő fürdéstől kezdve egészen a porta rituális felsepréséig amely mindig a házzal ellentétes irányban történt. Göcsejben a gazda, vagy gazdaasszony kora hajnalban meztelenül, pálcával a kezében körülfutotta a házat, miközben ezt mondta: „Patkányok, csótányok, egerek, poloskák oda menjete, ahol füstös kéményt láttok!” A mai ember számára egy kis magyarázat szükséges e tisztítási eljáráshoz: azért zavarták a füstös kémény felé az ártó dolgokat, mert hajdanában nagypénteken, Krisztus halálának emlékére kioltották a tüzet, akinél mégis égve maradt, az megérdemelte, hogy rászabaduljon a rontás. Húsvét napja a magyarságnál dologtiltó nap. Hajnalán vagy estéjén többfelé szokásos volt a határkerülés, melynek módja a következő volt : a férfiak a templom előtt gyülekeztek és bejárták a falu határát. A határjárás alatt zajongva, kereplözve sőt, helyenként lövöldözve és időnként beszédeket mondvá üzték el a gonoszt a határból.

Húsvét ünnepének étrendje is jellegzetes, az ún. szimbólum ételek. Első a bárány, a zsidóság Egyiptomból való menekülésének emlékére. Másik eledel a tojás, az élet ősi szimbóluma, mely a kereszténységnél új tartalmat kapva, a feltámadás jelképe lett. Újabb keletű húsvéti étel a sonka és a kalács.

A húsvéti locsolkodás első írásos emléke 1545 áprilisából származik, mely szerint akkoriban még szó szerint megfürösztötték – és nem meglocsolták – a lányokat. A szokás folyamatosan szelídült. A XVIII. századi erdélyi leírások már csak vedrekkel való öntözésről tudósítanak. A tojásadás szokásának keletkezésére utaló adat nem áll rendelkezésre, tény, hogy a XVIII. században már nem csak a locsolásért járt, hanem egyébként is ajándékozták. A tojás hímzése, megírásának szokása is kialakult már ekkorra, de nem mindig cifrázták meg valamennyi tojást, sok esetben csak a kedves kapott hímet.

Nagycsütörtöktől harangszó nélkül, nagypéntek boszorkányleplezés és herélés

„A harangok elmentek Rómába!” Nagycsütörtöktől nagyszombat délutánjáig harangok helyett kelepek szóltak.”

A lányoknak és az asszonyoknak nagypénteken különleges teendőik voltak. Ezen a napon egy kicsit levágtak a hajuk végéből, hogy hosszabbra nőjön és a moly ne essen bele. Napfelkelte előtt az ajtókat és az ablakokat kinyitották, hogy az ágyneműt a nagypénteki szél járja át, és moly ne essen bele. Sok asszony az ágyneműt és más szövevényt a tornácra, kerítésre rakta, hogy jobban szellőzzön. Nagypéntek napján lehullott a titok leple, ekkor kiderülhetett, hogy kik a falu boszorkái. Csupán egy fakanálra volt szükség méghozzá olyan fakanálra, amivel a festéket kevergették a húsvéti tojáshoz. Erre kellett egy lyukat fúrni, s aki ezen átnézett a templomban mise közben megláthatta ki a boszorkány. A boszorkányok az oltárnak, vagy az úrasztalának háttal ülnek és nagy szarvuk van. Miután meglátta az illető kik a boszorkányok, a templomból ki kellett jöjjön és a keresztes úton át kell fusson. Így a boszorkányok nem tudnak ártani a kíváncsiskodó személynek. A gazdák ezen a napon herélték az állataikat. A herélés végezetével a gazdasszony délutánra elkészítette a here pörköltet. Érdekes, hogy Korondon, nagypénteken a halon kívül semmiféle húsfélét vagy zsírosat nem fogyasztanak, sokan még a kenyeret, tojást, tejet sem eszik meg, a lótoköt viszont megették. Ekkor itták meg a pálinkát is, miközben a beszélgetés, a szórakozás sokszor az éjszakába nyúlt.

Ha nagypénteken sok eső esik a nép úgy tartja és napjainkban is úgy tartják az állatokat tartó emberek, hogy a nyár folyamán sok lesz a májmétely, sok juh és szarvasmarha megbetegszik.

A legények húsvétvasárnap öntöznek

A leányok vasárnap festették meg a tojásokat. A tojás eredeti jelképe a termékenység, az új élet- „Ahogy krisztus áttörte a sír bilincset, úgy bújik elő az új élet, a kis csibe is a tojás börtönéből.” A tojás festés módszerei tájegységenként változott és változik. A legegyszerűbb mód : hagymalevél vagy zöld dió levél főzetében mártották a tojást, amelyet virágmintákkal vagy levélmintákkal borítottak be. A tojásírást viasszal végezték, megolvadt viasszal írtak a tojásra, s ha megszáradt festékbe mártották, a színes tojásról, letörték a viaszt, a helye sárgásfehér maradt. Nagyobb ügyességet igényelt karcolással, vakarással díszített tojások. A megfestett tojásokra egy éles tárggyal díszítő motívumokat karcolta.. A legények Húsvét vasárnapjának estéjén jártak locsolkodni a lányos házakhoz, újtukat zeneszó kísérette a leányok borral, tésztával és festett tojással várták őket.

Vízbevetelő hétfő

Hétfő reggel a kisebb fiúk járták a házakat, ahol piros tojást, pénzt vagy kalácsot kaptak az öntözésért. Eredetileg kútból húzott hidegvízzel öntözték a lányokat, helyenként meg is vesszőzték őket. Mindkettő a jelképes megtermékenyítést a rituális megtisztulást jelenti. Húsvéti szokás volt Erdélyben a kakas lövés. Először perbe fogtak egy kakast, búcsúztatót mondtak, majd íjjal és nyílvevesszővel célba vették a kakast, ha a nyíl a kakas szívébe fúródott véget ért a játék, amit kakas vacsora kísért.

„Komatálat hoztam, fel is koszorúztam..”

Fehérvasárnapi szokás volt faluhelyen a húsvét zárására, hogy fiatal lányok lány barátnőjüknek, fiú barátjuknak komatálat küldtek. Ez a komatál, kaláccsal, tojással, borral megpakolva a sírig tartó barátság megkötését jelképezte. A komatál címzettje ha megkapta a tálat egy másikat küldött cserébe helyébe, így fogadta el az örök barátságot. Ha egy legény a kedvesének küldött ételt, italt, azt mátkatálnak nevezték.

Könyvtár látogatás, gyűjtő munka

A témahét produktuma egy , a gyerekek által írt és illusztrált , locsolóverses kötet lesz.

Ehhez, a könyvtárban fogunk verseket keresni, a nekik legjobban tetsző versikéket kiválasztani. Közben megismerkedünk a verses könyv kinézetével, felépítésével, részeivel. Terveket készítünk hogy a miénk milyen legyen.

A versek illusztrálása

A kiválasztott vagy saját költésű versekhez illusztrációt készítünk.

Mindenki a saját elképzelését, fantáziáját használva, a maga választotta technikát alkalmazva.

Tojásfestés

A gyerekek megismerkednek a tojásfestés különböző technikáival és maguk is kipróbálhatják ügyességüket.

Régi szokás a tojásfestés és a tojásokkal kapcsolatos játékok. A tojásfestés az asszonyok, lányok dolga. Legegyszerűbb módja, hogy a tojás felületét levéllel burkolják be, s úgy teszik a festékbe; utána a csipkézett levél helye világos színű marad. Régebben házi festékanyagokat használtak: hagymalevél, zöld dióhéj főzetét, vadkörte- vagy vadalma héját, gubacsot stb. A tojások „írásának” legismertebb módja az, hogy viaszt olvasztanak meg, s a folyékony viasszal a tojás héjára írják a kívánt mintákat. Ha a viasz megaludt, a tojást a festékbe teszik. A színes tojásról a viaszt letörlik, s a helye sárgásfehér marad. Ezt esetleg másfajta színnel színezik. Karcolással készülnek a vakart vagy kotort tojások; a díszítőmotívumokat éles szerszámmal kotorják a tojásra. Még nagyobb ügyességet kíván a patkolt tojások készítése.

Dalos játékok, tojás játékok

Ezen a napon a gyerekek megismerhetnek a témakörrel kapcsolatos dalokat, dalos játékokat.

Megtapasztalhatják az együtt mozgás, a zene, a dalok , a ritmus örömét.

A szórakoztató tojás játékok segítségével pedig fejlesztik ügyességüket.

Nagy hagyománya van a tojásgurításnak

Magyarország több területén ismert a tojásgurítás. A játékot párban kell játszani, és egy dombos területet, vagy lejtős útszakaszt kell hozzá keresni. A játékosok egyike a dombról legurítja a tojásokat lent álló párjának. Az a cél, hogy minél messzebbre guruljon a tojás, és épségben maradjon. Az épen maradt tojást újra lehet gurítani mindaddig, míg el nem törik. Az a páros győz, aki a legmesszebb tudott eljutni tojásával.

A Fehér Házban is gurítják a tojásokat

A tojásgurításnak más országban is vannak hagyományai, egy amerikai húsvéti portál például megemlékezik arról, hogy a Fehér Ház udvarán is minden évben gurítanak a meghívott vendégek. Az amerikai változatban az a játékos nyer, akinek tojása előbb éri el a domb alját.

Tojás kugli

A lakásban is játszható húsvéti szórakozások közé tartozik a tojás kugli. Minden játékosnak legyen egy keményre főzött (de héjas), kifestett tojása, plusz egy tojást fehérén kell hagyni. Ezt a szoba közepére kell rakni, és a kifestett tojásokkal eltalálni - persze gurítva. Az nyer, aki meg tudja mozdítani a fehér tojást.

Tojásszállítás kanálon

A résztvevők kapnak egy kanalat, és azon egy tojást. Egyszerre indulnak, és az előre kijelölt célig kell elszállítani a tojást. Az nyer, aki először ér oda a célvonalhoz, és nem ejtette le egyszer sem tojását.

Itt a tojás, hol a tojás

Az angol és amerikai gyerekek kedvelt játéka a tojásdugdosás. Két csoportot kell alkotni, és mindkettőben legyen legalább 6-8 játékos. Mindkét csoport 3-4 tojást kap, a résztvevők számától függően. Majd külön helyiségekbe vonulnak, és minden tojást elrejt valaki a ruházatába. Ezután ismét találkozik a két csapat, és ki kell találni, hogy kinél van tojás. Nem szabad hozzáérni a másikhoz, hanem csak szemlélni. Ha valakire rámutatnak, köteles elővenni a tojását - amennyiben van neki. Mindkét csoportnak csak annyi próbálkozása lehet, ahány tojás el van rejtve. Az a csapat nyer, akinek több tojása maradt felfedetlenül.

Húsvéti játszóház

A témahetet egy húsvéti játszóházzal zárjuk, ahol a gyerekek sokféle kézműves foglalkozás közül választhatnak. Készíthetnek húsvéti üdvözlő kártyákat, tojástartó figurákat, az ünnepkörhöz tartozó nyuszt és kiscsibét. Fűzhetnek gyöngyöt, készíthetnek húsvéti asztali díszet, húsvéti pörgettyűt, ablakdíszet.

Itt mutatjuk be a hét produktumát is, a gyerekek által elkészített locsoló –verses kötetet.

Majd az iskola honlapjára is felkerül és ott is megtekinthető lesz.

